

Sv. Jan Berchmans,
ochránce mládeže.

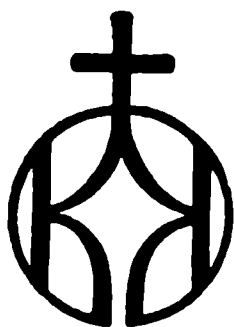

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

S V. J A N B E R C H M A N S,
O C H R Á N C E M L Á D E Ž E.

DNE 13. SRPNA.

***1599—†1621.**

Titulní obrazy sv. Jana Berchmanse
dle mědirytu z XVIII. století.
(Ex formis P. Hillinger Micro - Pragae.)

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ.

1934.

»B O J O V N Í C I B O Ž Í«

**Životopisy svatých, blahoslavených a ctihodných
služebníků Božích.**

N A P S A L V Á C L A V K R O N U S.

- č. 1. Sv. Jan z Boha, přítel nemocných
- č. 2. Sv. Vincenc z Paula, apoštol lásky k bližnímu
- č. 3. Sv. Klement M. Hofbauer, apoštol velkoměst. lidu
- č. 4. Sv. Bernardetta Soubirousová, pasačka lurdská
- č. 5. Sv. Gabriel Possenti, vzor a ochránce mládeže
- č. 6. Bl. Petr Julian Eymard, původce nynějšího ruchu eucharistického
- č. 7. Ct. Anna Kateřina Emmerichová, stigmatizovaná služebnice Boží
- č. 8. Bl. Mlada Přemyslovna, ochrankyně čes. nár.
- č. 9. Bl. Jan Sarkander, vzor křest. statečnosti
- č. 10. Sv. Jan Berchmans, ochránce mládeže
- č. 11. Sv. Johana z Arku, statečná Panna Orleánská
- č. 12. Sv. Jan Nepomucký, mučedník zpověd. tajemství
- č. 13. Sv. Efrém Sýrský, učitel církevní
- č. 14. Sv. Zita, ochránkyně lidí služebných
- č. 15. Sv. Jan Eudes, původce úcty k Bož. Srdci P. a P. M.
- č. 16. Bl. Ondřej Bobola, bojovník za sjednocení pravoslavi s církví svatou
- č. 17. Sv. Jan Nep. Neumann, první čes. bisk. v Sev. Americe
- č. 18. Sv. Norbert, zakladatel řádu Premonstrátského
- č. 19. Sv. Václav, mučedník a dědic země české
- č. 20. Sv. Prokop, opat a ochránce český
- č. 21. Sv. Lidmila, prvomučednice a matka čes. národa
- č. 22. Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a ochránce český
- č. 23. Sv. Antonín, velký divotvorce

VE VYDÁVÁNÍ SE POKRAČUJE!

**Nihil obstat. Mons. Dr. Carolus Vrátný, censor. Imprimatur
Dr. Th. Opatrný, vicarius generalis**

Jest parný den. Několik mladistvých studentů chodí sem tam stinnou zahradou. Dnes mají prázdno. Představení jim dovolili, aby se do libosti nadýchali čerstvého vzduchu.

Procházejí se v jednom kuse stezičkami, které se vinou porůznu sadem, a radost ze života hledí jim z očí. Jsou sice zabráněni do družného hovoru, přesto nejeden z nich zavadí tu a tam pohledem o nádherné ovoce, visící svůdně na snětích košatých stromů, které jsou namnoze tak svislé, že dotýkají se bezmála země.

Jeden z těch jinochů má najednou velké laskominy na ovoce a tuze rád by si na něm v tu chvíli pochutnal. Přemáhá se seč je, konečně však spatří na stezce, kterou se právě berou, ležeti mnoho uzrálých ořechů, které spadly se stromů samy. Touha jeho po nich jest tak prudká, že bez rozmyslu počne je sbírat. Druhové jeho nemálo nad tím žasnou, a jeden z nich dokonce se na něj rozhořčeně osopí: »Co to děláš? Ustaň od toho! Na ovoce v zahradě nemáme sahati!«

»Což nevidíš, že ořechy leží na stezce!?!« namítá vinník. »Se stromu bych nikdy neopovážil se je trhati, poněvadž to máme výslovně zakázáno v našich pravidlech!«

»Tak si pravidla vykládati nesmíš! To bys byl sám proti sobě! Vždyť sbírat ořechy v zahradě, nebo je tam trhati jest v podstatě jedno a totéž!«

Takové mravní zásady měl ve svých studentských letech sv. Jan Berchmans, který narodil se 13. března r. 1599 v belgickém městečku Diestu u Mechlína z otce Jana a z matky Elišky, kteří měli kromě Jana ještě tři syny a jednu dceru.

Berchmansova rodina byla u lidí v městečku ve veliké vážnosti, ačkoli měla jen malou živnost koželužskou. Vážnosti té požívala z toho důvodu, že skvěla se neobyčejnými ctnostmi.

Jan a jeho sourozenci byli od útlého dětství vychováni v bázni Boží, jsouce především vedeni k modlitbě. Na Janovi zejména byly účinky té výchovy brzo patrné, neboť sotvaže mu bylo sedm roků, chodíval co den časně zrána do kostela. Babička jeho o tom s počátku nevěděla. Všimnouc si jednou, že Jan přichází k snídani všecek upachtěn, uhodila naň, kde tak časně byl. »Byl jsem, babičko, v kostele,« chlácholil ji Jan. »Mám za to, že Pánu Bohu se nejlépe zavděčím, když při mši sv. každodenně ministruji! Učení ve škole jde mi pak lépe do hlavy! Přesvědčil jsem se o tom nejednou!«

R. 1608 onemocněla mu matka. Hlavní péči měl o ni Jan. Jakmile bylo po škole, spěchal po každé k jejímu lůžku a posluhoval jí s takovou ochotou a láskou, že uvádělo to kdekoho v podivení.

Za veliké štěstí pokládal si Jan, že mu bylo dovoleno, aby ve svém 11. roce přistoupil po prvé ke stolu Páně. Od té doby přijímal zpravidla sv. svátosti dvakrát za měsíc. Byla to tehda výjimka, ale nikdo se nad ní nepozastavoval, neboť celé městečko o něm vědělo, že slouží Bohu jako světec.

V Diestu měl tehdy výchovavací ústav pro studenty premonstrát, P. Petr Emmerich. Do toho ústavu byl Jan dán. Vynikl tam zakrátko nad své spolužáky důvtipem, vědomostmi a neobyčejnou zbožností. Spolužáci měli ho v takové

vážnosti, že na slovo jeho tak dali, jako by byl jejich představeným.

Po tři roky se Jan v tom ústavu vzdělával. Mezitím však rodiče jeho tak zchudli, že nemohli již školné za něj platiti. Strhli ho tedy se studií a chtěli jej dáti na řemeslo. Jan klekl před nimi na kolena a prosil je pro Boha, aby mu bylo dopřáno státi se knězem, slibuje, že se spokojí suchým chlebem.

Řízením Božím se stalo, že staříčský kanovník Dr. Freymond v Mechlíně právě v tu dobu sháněl se po nějakém jinochovi, který by mu ministroval a v domácnosti jeho konal drobné práce. Jan o to místo žádal, a kanovník Freymond mu je udělil. Jan sloužil mu věrně a poctivě dva roky a při tom chodil pilně do městských škol latinských. Školy ty pak převzali jesuité, u nichž Jan ve studiích pokračoval.

Jesuité poskytli Janovi toho, po čem dávno toužil. Byla to zejména mariánská družina, v níž se cítil zakrátko jako ve svém živlu. Pracuje usilovně o to, aby co nejvíce vzkvétala, byl brzo postaven v její čelo. Při tom vyznamenával se takovými ctnostmi, že představení i sodálové měli k němu velikou úctu.

V tu dobu oblíbil si velmi pobožnost křížové cesty, kterouž zpravidla konával, jakmile měl k tomu příhodnou chvíli. Také před svatostánkem rád prodléval na modlitbách, navštěvuje Nejsvětější Svátost obyčejně několikrát za den. Při pozdvihování skláněti hlavu, jak mívají věřící ve zvyku, se mu nezamlouvalo. Za účelnější pokládal pozdvihovati oči svých ke svátostnému Kristu, jak to činívala také sv. Brigita.

Ke kněžím choval velikou úctu a s nemalou dychtivostí poslouchával jejich kázání, z nichž čerpal povzbuzení a pohnutky ke ctnostnému životu. Úmysl státi se knězem uzrál v něm znenáhla docela. Byl však na rozpacích, má-li se státi knězem světským nebo řeholním.

S počátku pokládal za svou povinnost státi se světským knězem, neboť chtěl býti podporou svým rodičům a sourozencům, jimž se vedlo čím dál tím hůře. Jmenovitě churavá jeho matka potřebovala nutně, aby jí bylo přilepšeno.

Bůh však rozhodl o Janovi jinak. Tehdy namátkou dostaly se mu do rukou dvě knihy, které působily naň dojmem mocným a trvalým. Jedna z nich obsahovala listy sv. Jeronýma, v nichž se velebí život starověkých poustevníků, a ve druhé byl vyličen život sv. Aloise z Gonzagy.

Jen podlehnuv tomu dojmu, rozhodl se, že vstoupí do Tovaryšstva Ježíšova. V zápětí dopsal svým rodičům, aby mu dali k tomu své svolení. Na listě tom se podepsal: »Ježíše Krista syn, Váš Jan.« U rodičů však pochodil špatně, neboť mu ihned odepsali, že jsou postaveni ve velké nouzi a že od něho očekávají podpory a pomoci.

Postavení Janovo bylo těžké. Dosti dlouho se rozpakoval, jak by se měl zachovati. Konec konců ustanovil se na tom, že se vypraví do svého rodiště. Rodiče stále byli na vahách, mají-li rozhodnutí jeho schváliti. Avšak k rozřešení té věci chtěl přispěti jistý řeholní kněz, spřízněný s rodinou Berchmansovou, který jal se na Jana naléhati, aby do Tovaryšstva Ježíšova nevstupoval. Jan ho zkrátka odbyl, co si toho všímá.

Rodiče vidouce nezbytí, smířili se na konec

přece s Janovým rozhodnutím. Jan vstoupil pak 24. září r. 1616 do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova v Mechlíně. Jako novic učinil pak tato předsevzetí: »Chci se státí velkým světcem! Tovaryšstvo Ježíšovo chci vždycky milovati jako svou matku! Pravidel řeholních nepřestoupím nikdy i kdybych smrt musil podstoupiti!«

Dne 25. září r. 1618 složil Jan řeholní sliby. Poté byl poslán na další studia do Říma. Tam připadl mu úkol, aby se obíral studiem filosofie, jazyků a matematiky. Učení mu šlo dobře, neboť řídil se zásadou: »Studia svá konám k větší cti a chvále Boží!« U sebe míval vždy nějakou knihu, aby do ní nahlédl, když mu selhala paměť.

Při tom usiloval též o to, aby v řeholním životě vynikl nad spolubratry svými ctnostmi. Říkal: »Řeholníku jest bojovati proti třem hříchům: proti lenosti, proti pýše a proti nestřídmosti!« Maje slova ta stále na mysli, osvědčoval je svědomitě svými skutky.

Pokorou svou vyšvihl se do takové výše dokonalosti křesťanské, že nad tím spolubratři jeho žasli. Snažně je prosíval, aby ho upozornili ihned na každou chybu, kterou na něm shledají, slibuje jim, že za to pomodlí se po každé na jejich úmysl jeden růženec.

S velikou ochotou a svědomitostí zametal klášterní chodby, myl v kuchyni nádobí a čistil lampy. Zájmu o velkolepé slavnosti, které konávají se v Římě často, neměl, říká: »Mně stačí, když tu a tam spatřím, jak svatý Otec nese Největější Svátost!«

Chyby svých bližních zpravidla přehlížel a

rychle zapomínal na křivdy, které mu jiní činili. V řeči býval velmi opatrný a ke každému zdvořilý. Kladl si za vinu, že se nenaučil čitelně psát, omlouvaje se z toho zkroušeně každému, kdož musil rukopis jeho čísti, jako by to byl hřích proti bližnímu.

K Panně Marii choval Jan dětinnou úctu a lásku, říkáje: »S Matkou Boží jsem si jist své spáasy, bez ní nevěděl bych si rady!« Spoléhaje na Rodičku Boží, smrti se nebál, nýbrž se na ni nevýslovně těšil.

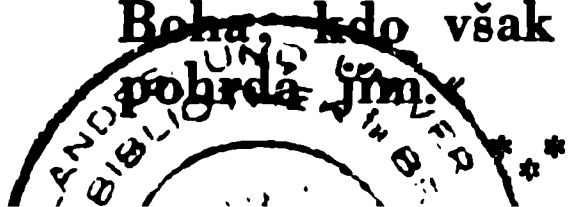
R. 1621 dne 7. srpna počal chrliti krev. Za dva dny však zotavil se z toho tak, že konal v řecké koleji vědeckou přednášku s velikým zdarem. Potom roznemohl se zimnicí a zánětem plic. Přijav sv. svátosti umírajících, těšil se z toho, že ani jediného předpisu řeholního vědomě nepřestoupil.

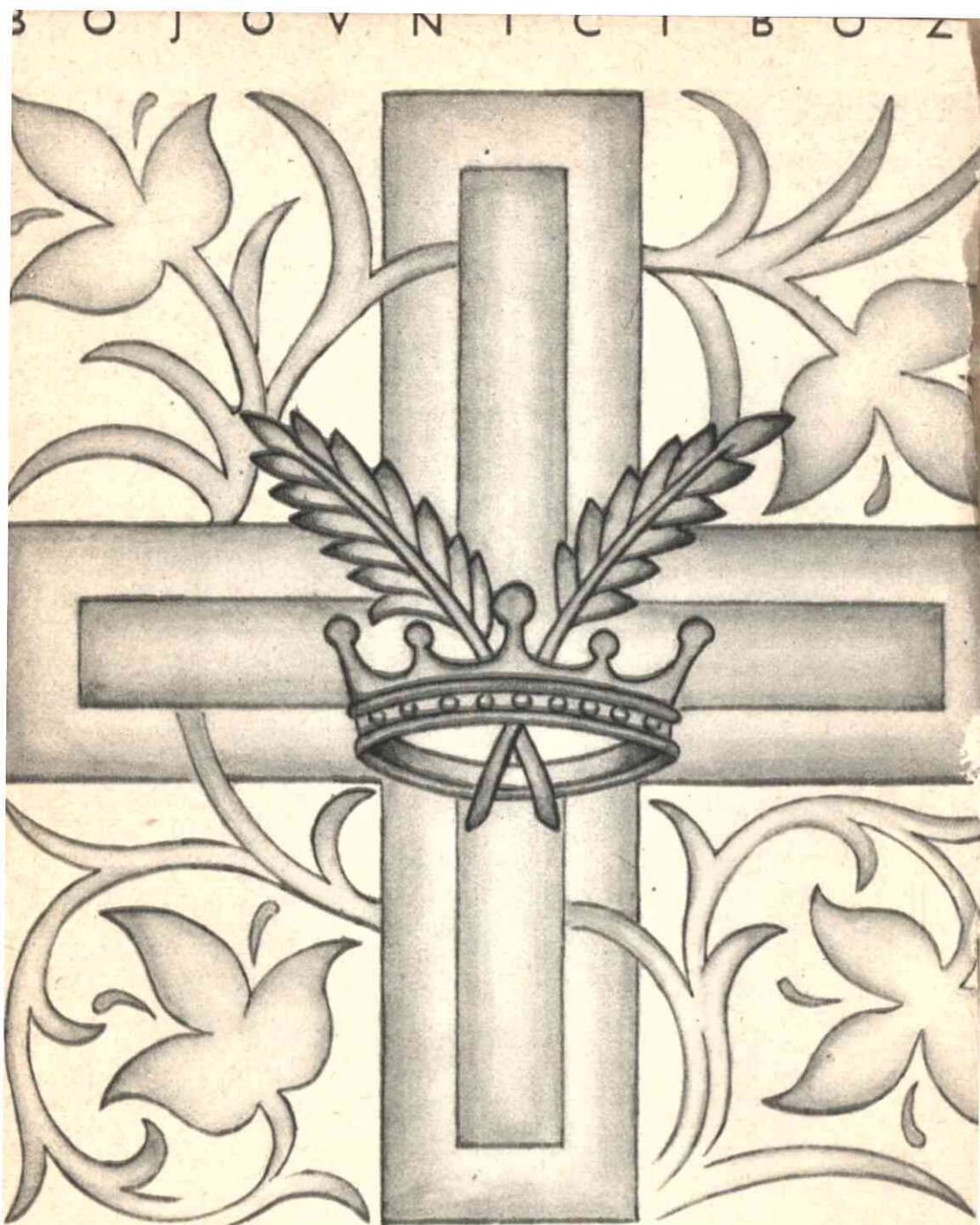
Povšimnutí zasluhuje, jak se Jan loučil se spolubratrem Antonínem Radkayem, kterému dobře rozuměl. Před svou smrtí mu řekl: »Jak jsem tě miloval v tomto pozemském životě, budu tě milovati i v nebi!«

Poté vzav kříž, růženec a řeholní knížku do rukou, políbil je a pravil slavnostně: »Tyto tři věci jsou mi nejmilejší; s těmi rád zemru!« V noci pak dne 13. srpna r. 1621 skonl. Tělo jeho bylo pochováno v kapli u sv. Aloise, jemuž se zbožností velmi podobal. — Papež Lev XIII. prohlásil ho r. 1888 za svatého.

»Kdo chodí přímou stezkou, bojí se Boha, kdo však jde cestou nečestnou, pohrdá jím.«

(Přisl. 14, 2.)

N A P S A L V Á C L A V K R O N U

S E Š I T 10

C E N A 50 H A